

CHRON

Občasník Pražského studentského summitu

06—březen 2022

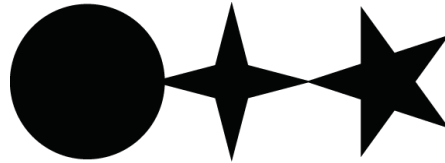

Šíleně smutná propaganda
námluvy umění a politiky

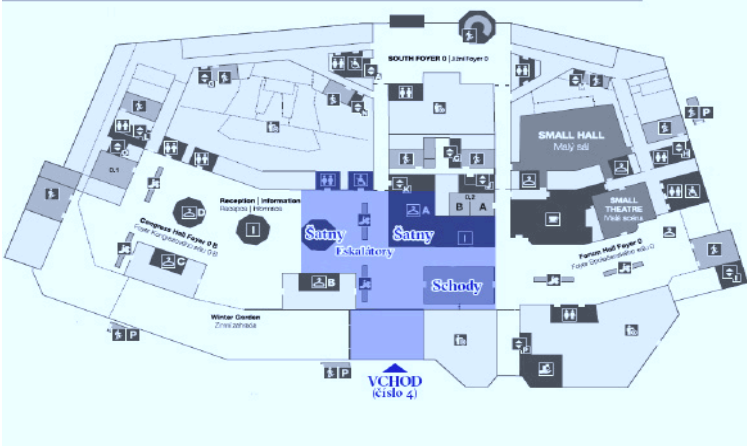
Putinův Titanik
jak to bylo s ponorkou Kursk?

Co po Summitu?
poslední díl seriálu o aktivismu

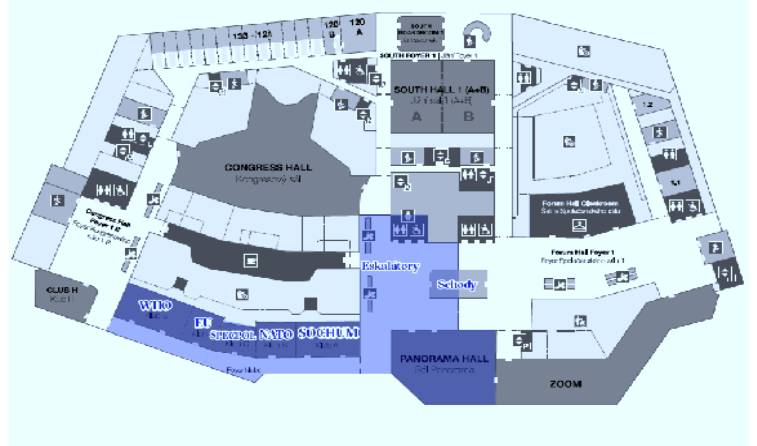
PLÁNEK KONGRESOVÉHO CENTRA PRAHA

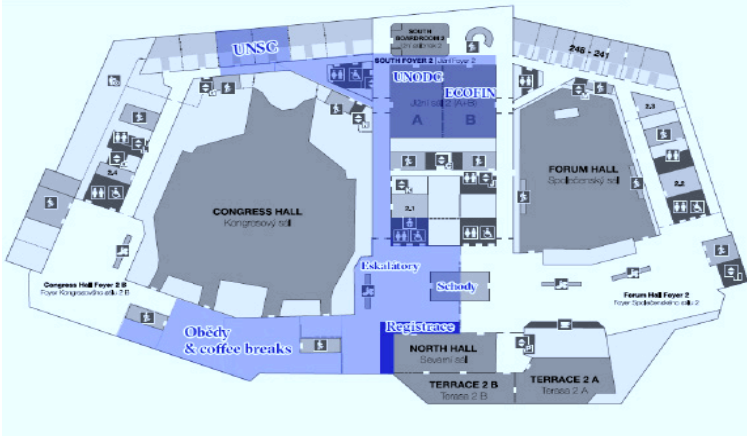
PŘÍZEMÍ

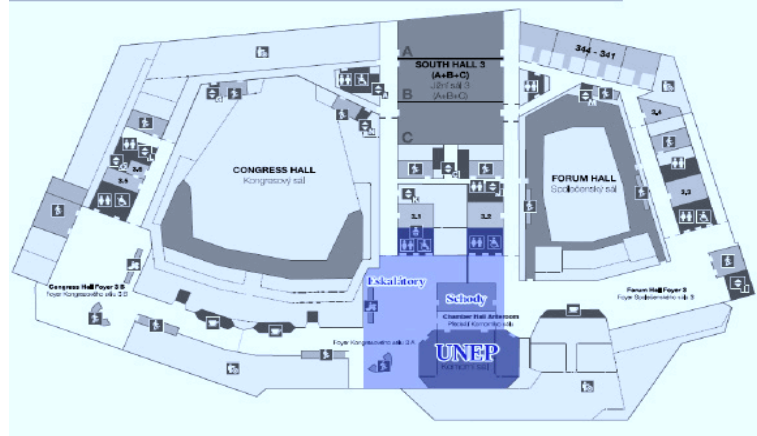
PRVNÍ PATRO

DRUHÉ PATRO

TŘETÍ PATRO

4

Havárie ponorky Kursk:
medializace v Rusku tehdy a dnes

6

Fokus

Česko koloniální velmocí aneb
orientalismus se týká nás všech

8

Kontext

Světlo v mlze aneb bezpečnostním
analytikem snadno a rychle

10

Seriál

Co s posummití kocovinou?

11

Glosa

Trest smrti: pomsta vs morálka

12

Komentář

Křehká filosofie internetových diskusí

13

Kultura

Umění a politika jako noc a den,
včela a květ, puma a Krákora

FINÁLE JE TADY

Co všechno se může změnit za půl roku?

Možná víc, než by se mohlo zdát. Před půl rokem jsme se poprvé potkali na VŠE, mnozí z nás tehdy zažili svůj první workshop summitu vůbec. Potkali jsme se ve světě, kde pořád naplno zuřila pandemie, České republice vládla strana oligarchy a žádná evropská země nebyla ve válce. Co z toho platí dnes?

Velké a zdánlivě neotřesitelné skutečnosti se někdy mohou změnit doslova ze dne na den. Často jde ale spíš o to, co na první pohled vidět není. Půl roku se tady setkáváme a vy jste měli během té doby spoustu malých i velkých příležitostí ke změně. Přihlásit se do diskuze, oslovit někoho a seznámit se, zorientovat se v komplexních problémech, najít důvěryhodné zdroje a umět je využít.

Tyhle změny, i když možná nejdou na první pohled tak snadno pozorovat, mají význam. Summit vám dává příležitost posílit svoji vůli, schopnost improvizovat a hledat řešení. A to sice zdaleka není vidět tolik, jako kdo zrovna sedí ve Strakově akademii, na váš život to ale ve finále bude mít větší vliv.

V redakci Chronu jsme se vám celý ten půlrok snažili dávat podněty k tomu, aby jste si z vaší zkušenosti se Summitem odnesli maximum. Teď jdeme do finále. I konference je velká příležitost k tomu, posunout se lepším směrem a třeba zkusit něco, na co byste si normálně netroufli. Jak tuhle příležitost využijete, je na vás. Nezbyvá mi, než vám popřát co nejlíp odvahy k tomu, jít do toho naplno. A pořádně si to užít.

Dost bylo řečí, je čas jednat!

ANNA MARIE PODLIPNÁ
šéfredaktorka

HAVÁRIE PONORKY KURSK: MEDIALIZACE V RUSKU TEHDY A DNES

MARTIN STRAŠÁK
model EU

Tragédie, jejíž souvislosti upadají nejen v evropských končinách do zapomnění. Havárie ruské jaderné ponorky Kursk v roce 2000 ukázala mnohé: zastaralost původně sovětského námořnictva, ruskou neschopnost reagovat, ale vzácně také Vladimira Putina v plném světle. Co se tehdy vlastně stalo? Jak probíhaly horečné záchranné operace? Proč se Putin dostavil na místo neštěstí až týden po tragédii? Souvislostí mezi onou událostí a nynějším vývojem v Rusku a jeho západním okolí je více, než se zdá...

NEPOTOPITELNÝ TITANIK?

Stavba ponorek typu Kursk – pojmenovaných po místu sovětského vítězství v největší tankové bitvě druhé světové války – byla započata necelý rok po pádu Sovětského svazu. Se svými rozměry 155 metrů na délku a čtyřmi podlažními na výšku se jednalo o největší třídu útočných ponorek, jaké byly do té doby zkonstruovány. Panovalo přesvědčení, že jsou „nepotopitelné“, a to především pro svůj dvojitý trup. Nemohl jsem si nevzpomenout na legendární Titanik pojmenovaný po Titánech z řecké mytologie. Ti povstali proti bohům, avšak byli drtivě poraženi a svrženi do hluboké propasti...

K-141 Kursk, jinými slovy ono konkrétní plavidlo, jež mělo zanedlouho skončit i se svou posádkou na dně moře, bylo součástí Severního loďstva ruského válečného námořnictva a operovalo v oblastech Severního ledového oceánu. Právě v onom osudném srpnu se ponorka K-141 Kursk účastnila cvičení v Barentsově moři (nad poloostrovem Kola, to jest nad Murmanskou oblastí a nedaleko norských hranic). Mise začala v sobotu 12. srpna a již onoho dne před polednem došlo k mohutné explozi. Ta však nebyla součástí cvičení. Příčinou exploze byla řetězová chemická reakce, kterou způsobilo prosáknutí vysoce koncentrovaného peroxidu vodíku sloužícího k pohonu torpéda.

ODVRÁCENÍ NUKLEÁRNÍ KATASTROFY

Následkem výbuchu se ponorka zřítila ke dnu i s celou posádkou čítající 118 mužů. O dvě minuty později následovala druhá, daleko mocnější exploze, způsobená zřejmě dopadem plavidla ke dnu. Dvacet tři mužů prokazatelně přežilo obě exploze a shromáždilo se v posledním devátém oddělení, kde byl umístěn unikový poklop (stejně jako v oddělení prvním, které však bylo spolu s druhým až čtvrtým oddělením výbuchem zničeno). Jako štěstí v neštěstí můžeme bezpochyby označit uchování pátého oddělení: v něm se totiž nacházely dva jaderné reaktory. Přepážka mezi čtvrtým a pátým oddělením obě detonace zázrakem přestála, a nedošlo tudíž k tragédii nukleárního rozměru. Dále celou situaci halí rouška tajemství.

„...A KOMU TÍM PROSPĚJETE, CO?!“

Ostatní ruské lodě, které se účastnily cvičení v Barentsově moři zprvu nereagovaly. Domnívaly se, že výbuch je součástí cvičení. Až večer v den nehody, když se jim nedařilo spojit s posádkou havarované ponorky, započaly záchranné operace. K místu havárie se dostaly až v neděli ráno, avšak ponorná plavidla byla v natolik bídném stavu (především jejich baterie), že se jim nepodařilo ke Kursku potopit. Zásadním faktem je, že západní mocnosti ihned po havárii nabízely Rusku pomoc, především Spojené státy a Velká Británie, avšak Rusko ji kategoricky a opakovaně odmítalo, nepřiznáváje vlastní bezmocnost (Američané

mimochodem věděli o nehodě již 14. srpna, pravděpodobně dříve než sám Putin). Jistě, jedná se o armádní záležitost, ba dokonce nukleárního řádu, čili o věc výsadní suverenity státu, leč na druhou stranu jednalo se přeci o životy lidí. Teprve 17. srpna ruská vláda „svolila“ a z Norska a Británie vyrazily záchranné lodě. Jako první se tak k vraku Kursku dostali britští potápěči až 20. srpna.

PŘIDUŠENÍ MÉDIÍ

Ponechejme stranou veškeré konspirační teorie, které se bezprostředně po zveřejnění tragédie vyrojily. K neštěstí prokazatelně došlo tak, jak je popsáno výše. Havárii nikdo z posádky Kursku nepřežil, avšak bylo nalezeno pouze 115 těl. Tajemstvím zůstává, jak dlouho přesně zbylých 23 námořníků, kteří přestáli oba výbuchy, přežilo. Ruská federace tvrdí, že nanejvýš pár hodin, a nemohli být tudíž zachráněni. Některé západní státy si stály ovšem za tím, že námořníci hypoteticky přežili delší dobu, a na vině jejich úmrtí je tudíž neschopnost ruských záchranných sil.

A co prezident Vladimir Putin? Jak tehdy reagoval na katastrofu on? Když se potopil Kursk, Putin trávil dovolenou u Černého moře. To mu nikdo nemůže mít za zlé. Co lze ovšem nazvat nemístným, je jeho následné počínání – na dovolené v poklidu trávil další dny a do Murmansk (největšího města nejbližší havárii, kam byla převezena těla zemřelých) přijel až týden poté. Ruská média byla tehdy značně svobodnější než dnes. Éterem se nesly objektivní sdělení o absolutním nedostatku záchranných operací a nevhodném chování prezidenta (ne ovšem ihned – prvních osmačtyřicet hodin po havárii ruské úřady informace o neštěstí zdržovaly).

OVLÁDNOUT VEŘEJNÉ MÍNĚNÍ

Média, včetně sociálních sítí, byla následné týdny přeplněna svědectvími truchlících pozůstalých, kteří obviňovali Putina z nedostatečné akceschopnosti a úcty k obětem. Dle některých se havárie stala mimořádným historickým milníkem. Putin zřejmě poprvé pochopil důležitost totální mediální kontroly jednak v samotném Rusku, jednak na mezinárodní scéně.

Další léta se nesla ve snaze o uvalení mocenského monopolu na média. Důsledky těchto procesů vnímáme doposud. Výzkumy prokazují krátkou paměť Rusů spojenou

s nedostatečným (či zkráceným) připomínáním neštěstí. V roce havárie bylo 75 procent Rusů přesvědčeno, že vláda při katastrofě neudělala, co bylo v jejich silách. O deset let později, tedy v roce 2010, bylo o nedostatečné pohotovosti ruské vlády přesvědčeno pouze 46 procent dotazovaných, roku 2015 dokonce pouhých 35 procent.

PLUSY RUSKÉ PROTICHŮDNOSTI

Mlžení a zatajování je odedávna svébytnou součástí ruské DNA. Přibližně na přelomu tisíciletí se přidala do strategických doktrín technika informační války, která sází na zkrácení, polopravdy a šíření dezinformací. Nejpozději v roce 2000, tedy po havárii Kursku v Barentsově moři, Putinovi došlo, jak klíčové je držet monopol na veškeré mediální instituce a subjekty.

Dnes se však, pokusíme-li se ukončit článek navzdory současným děsům v nadějnějším duchu, projevuje dvojitost ruské metody. Mezi prvními nad ruskou mentalitou svým způsobem zvítězil aktivista Alexej Navalnyj, který se po otravě ruským Novičokem dobrovolně vrátil z berlínské nemocnice. Poté byl v Rusku zatčen a stal se tak nepochybně nejslavnějším a nejmedializovanějším vězněm světa. Rozproudil tím novou vlnu pluralitní ruské opozice.

INFORMAČNÍ VÁLKA

Taktéž na Ukrajině Rusko donedávna uplatňovalo (podobně jako na jiných místech) osobitý přístup: strategii takzvaného zamrzlého konfliktu. I ta se však až do samotného ruského útoku jevila jako dvojsečná. Díky dlouhotrvajícímu napětí na ukrajinských hranicích docházelo k zisku dalších relevantních informací.

Konflikt, jehož jsme nyní svědky, je přes všechny hrůzy ukázkou veliké proměny, pokud jej srovnáme se střetem v roce 2014 – na rozdíl od onoho prvního střetu jsou dnes evropské mocnosti daleko jednotnější. Ačkoli mnozí Rusové zapomněli na vlastní nedůvěru vůči vládě, kterou pocítovali po explozi Kursku (jsou však tací, kteří dnes procitají!), Evropané naopak mohou, a často toho navzdory vlnám dezinformací využívají, čerpat z nových objektivních sdělení a údajů a vytvořit si relativně reálný obraz nejen o diktátoru Putinovi a jeho oligarších, nýbrž také o Rusku jako takovém.

ČESKO KOLONIÁLNÍ VELMOCÍ ANEB ORIENTALISMUS SE TÝKÁ NÁS VŠECH

ESTHER **HYHLÍKOVÁ**
redaktorka

Česká republika nikdy neměla žádnou kolonii. Ani to Togo po první světové válce nakonec nevyšlo. Pevné hranice našeho státu byly dány až roku 1918, tedy dlouho po příjezdu Španělů do Latinské Ameriky a Britů do Indie. Krvavou část světové historie na svých rukou nemáme. Nebo ano? A slyšeli jste někdy o Orient expresu? Nebo alespoň o vraždě, která se tam stala? Posilování evropocentrického přesvědčení o nadřazenosti západu se nás týká více, než si naše veřejná diskuze zatím připouští...

Kdo by neznal legendární Orient expres, svého času nejluxusnější vlak světa. Linka roku 1883 propojila Paříž s Budapeští, Bělehradem i Sofií a dopravila zámožné cestující až na nádraží tehdejší Konstantinopole – dnešní Istanbul. Velkolepé projekty na spojení vzdálených míst na sebe nechal dlouho čekat. Po první světové válce začal operovat mezi Istanbulem a Bagdádem například Taurus expres. Linka fungovala od třicátých let minulého století až do roku 2003, kdy západní mocnosti zahájily válku proti Iráku a spojení bylo přerušeno. Cestující se do té doby mohli s přestupy dostat z Londýna až do Teheránu či Káhiry.

Sláva velkolepých vlakových linek začala upadat především kvůli válkám, které uzavíraly hranice států a bankrotovaly cestovní společnosti. Ránu uštedřil vlakům také nástup civilní letecké dopravy, časově šetrnější pro dlouhé trasy. V širším povědomí však vlaky zaujaly místo především díky kreativitě spisovatelů a filmařů, kteří zpracovali ideu Orient expresu do svých děl. Snad nejznámějším z nich je nesmrtelná detektivka Agathy Christie *Vražda v Orient expresu*, vlakem se ale svezl také James Bond, Hercule Poirot či Alfred Hitchcock. Z linky se tak skrze popkulturní vlivy postupem času stala spíše bájná idea, než dopravní prostředek.

ORIENTÁLNÍ ATRAKCE

Vlakové spojení ovšem nesloužilo pouze jako výletní trasa pro evropskou smetánku či jako inspirace pro ikonická díla dostupné kultury. Koncem devatenáctého století se z Orient expresu stala pomyslná spojnice – brána – do Orientu. Přemostění mezi západní a blízkovýchodní civilizací. Jak se ovšem toto přemostění promítlo do tvorby mýtů a stereotypů o odlišnostech mezi životy Západu a blízkého východu, takzvaného Orientu? Jakým způsobem se tyto mosty podílely na konstrukci evropocentrického přesvědčení o nadřazenosti západní kultury? A jak se tyto procesy podílí na nynějších vlnách extremistického násilí, které je spojované s oblastmi blízkého a středního východu?

Důležitý příspěvek do diskuze o důsledcích pozdní evropské kolonizace vnesl roku 1978 Edward Said a jeho termín *Orientalismus*. Postup, kterým Západ vládne Východu, spravuje ho a přetváří. Said přednáší myšlenku, že Evropa sílí právě díky svému vymezení vůči Orientu. Stačí kritickým okem zhlédnout kterýkoliv z dobových plakátů, který lákal k daleké cestě za horizont. Velbloudi, harémy, hamámy, čaj Rize, fakíři, džinové, muezíni, minarety, koření z konců hedvábné stezky, těžké vůně, vodní dýmky, hašiš, zahalené ženy, fezy, nekonečné pouště.

Lákavá atrakce, nikoliv líheň vysoké kultury. Myšlenka nadřazeného postavení Evropy nad všemi neevropskými národy i kulturami začala získávat tvorbou třecích ploch, jakou byl také Orient expres, jasnějších obrysů.

Zřízení Orient expresu dekorovalo rozsáhlejší procesy kolonizování evropské periferie a malování pomyslných čar do písku, tedy přerozdělování území bez respektu k etnicko-historickému rozvržení původního obyvatelstva: barbarů, mameluků, tatarů, tureckých nájezdníků. Nej důležitější pro pochopení současné bezpečnostní situace blízkého východu je například Sykes-Picotova, oficiálně nazvaná, Maloasijská dohoda z roku 1916. Smlouva bývá považována za zlomový bod vztahů mezi Západem a Araby. Tajná dohoda mezi Francií a Velkou Británií byla uzavřena se souhlasem Ruské říše a navrhovala, s předpokladem porážení Osmanské říše, budoucí sféry vlivu v jihozápadní Asii.

JAK JSME SI STVOŘILI ISIS

Britové smlouvou popřeli sliby dané Arabům na vytvoření národního státu v oblasti Velké Sýrie odměnou za jejich boj po boku britských sil proti Osmanské říši. Nynější geopolitická architektura oblasti založená na Sykes-Picotově dohodě však došla konečně platnosti společně s revolučními vlnami arabského jara, které předznamenalo konec relativní ochrany náboženských a národnostních menšin na Středním východě. Islámský stát v Iráku a Levantě (ISIL, ISIS, Daeš) deklaroval jako jeden z cílů svého boje zrušení důsledků právě této smlouvy a nastolení územních hranic, jež respektují etnické a náboženské rozdíly.

A nejedná se pouze o Sýrii. Jde také o Libanon, Jordánsko, Izrael, Irák, Írán, Afghánistán, Libyi a vlastně takřka každý africký stát. Násilné nepokoje, jejichž kořeny vzniku můžeme částečně hledat v koloniálním přerozdělování území mezi evropskými mocnostmi, se vrací jako bumerang evropské bezpečnosti takřka ze všech stran.

Diskuze o neslučitelnosti či nadřazenosti různých kultur ve spojení s (mezi)národními vztahy získává v posledních letech stále jasnější postkoloniální optiku. Revize minulosti a evropských postupů při formování bezpečnostně problematických regionů apeluje na svědomí nejedné evropské mocnosti. Nejsou to pouze britská a belgická muzea, ale také historické diplomatické prameny, na které je třeba nahlížet kritickým okem. A to i když jde o malý a vcelku mladý stát jakým je Česká republika, která demonstruje svůj náhled na neslučitelnost kultur například svojí dosavadní migrační politikou.

SVĚTLO V MLZE ANEB BEZPEČNOSTNÍM ANALYTIKEM SNADNO A RYCHLE

STANISLAV KAMENICKÝ

redaktor

Vypuknutí války na Ukrajině zaplavilo média zprávami všeho druhu. Jak se v tomto přívalu vyznat? Jak poznat, co je falešné a co naopak spolehlivé? Pro mnohé je odpověď jednoduchá: Když chceš něco udělat pořádně, udělej to sám!

BOJ NA VŠECH FRONTÁCH

Moderní válka už dávno přerostla úroveň tanků a letadel. Do popředí se čím dál tím více dostává válka vedená na čistě konvenčních frontách. Jednou takovou frontou je i takzvaná informační válka. Ta se samozřejmě aplikuje na bojišti samotném. Tam je jejím cílem získat co nejpřesnějších dat o pohybech a složení nepřátelských vojsk, zároveň však utajení vlastních záměrů. S rozvojem sociálních médií se však informační válka šíří stále více i mezi širokou veřejnost. Dezinformace, polopravdy, propaganda, falešná vodítka, trollí farmy. To vše tvoří vektory informační války, která působí daleko mimo oblast, kde létají vzduchem kulky. I vy, drazí čtenáři, jste jejím cílem. Každý den, každou hodinu, ba vlastně každý okamžik.

Není tedy překvapivé, že i současná ruská invaze na Ukrajinu má velmi silnou informační stránku. A přinejmenším v západním světě Ukrajina na informační frontě vyhrává na plné čáře. Ukrajinská vítězství jsou glorifikována, vojenské ztráty zase víceméně zatajovány pod koberec. Ukrajinské civilní ztráty jsou vysoce publikované, zatímco případy, kdy ukrajinští vojáci nepostupovali zcela v souladu s pravidly války (a buďme upřímní – takové případy se stoprocentně stávají), se v médiích téměř neobjeví. Když vidíme Kyjevany vyrábějící molotovy, vidíme je jako hrdiny a nemyslíme na ruského vojáka, který bude muset pokaždé, když uvidí přibližujícího se civilistu uvažovat nad tím, jestli v dalším okamžiku nebude mít v obličejí flašku plnou zapáleného alkoholu. Pro ty, kdo by snad nyní pochybovali o tom, kde leží autorovy sympatie, buďte ujištěni, ruská invaze je zcela neospravedlnitelná a houževnatý odpor Ukrajinců je hoden veškerého obdivu.

FOG OF WAR

Jak je asi nyní zřejmé, získat o válce objektivní obrázek není lehké. Informace o ruských úspěších se

k nám nedostávají buďto proto, že nedostanou dostatečnou publicitu, nebo kvůli obavám z toho, že ti, kdo je zveřejní, budou označeni za ruské sympatizanty (viz předchozí disclaimer). Ukrajinci ruské ztráty přehánějí, Rusové zase utulávají úplně všechno. Obojí z vcelku pochopitelných důvodů. Všechny tyto faktory vedou k vytvoření velmi silného „válečného závoje“ nebo-li „válečné mlhy“ (fog of war). I objektivní média jsou mlhou ovlivněna a kvalitní informace se k běžnému člověku dostávají jen po malých dávkách a často velmi pozdě. Existuje ale komunita, která je oddaná tomu, aby získala co nejvíce informací: OSINT (Open Source INTelligence).

VYUŽÍT, CO SE DÁ

Jak název napovídá, OSINT se zabývá získáním informací, zpravidla vojenského charakteru, pomocí veřejně dostupných zdrojů. Tím nejrozšířenějším a nejznámějším stylem OSINT je sledování internetových sledovačů letadel či lodí, které na základě dat z transpondérů sledují jejich polohu v téměř reálném čase. Takto lze v kontextu ukrajinské války například vysledovat zpravodajská letadla NATO kroužící u hranic a s největší pravděpodobností poskytující Ukrajincům přesná data o jejich vzdušném prostoru a komunikacích poté, co byla jejich vlastní radarová síť víceméně vyřazena.

Problémem samozřejmě je, že letadla na bojových misích svoji polohu neoznamují širokému okolí skrz zapnutý transpondér. Poněti o skutečných vojenských operacích tudíž zůstává stále mlhavé. Skutečný rozmach potenciálu OSINT nastává ve spojení se sociálními sítěmi. Téměř každý má dnes v kapse mobil a účet na nějaké sociální síti a je tak potenciálním vektorem pro informace. Videá z konfliktu jsou pak téměř doslova zlatým dolem pro OSINT komunitu. S jednoduchou fotkou zničeného tanku se dá dělat neuvěřitelné množství věcí.

ZÁSoby VODKY

Geolokovat, kde se tank nachází, rozpoznat podle insignií k jaké jednotce patřil (velmi důležité, vzhledem k tomu, že Ukrajinci i Rusové často používají stejnou techniku), co tank zničilo a všechno toto zasadit do širšího kontextu na mapě. Samotné počítání zničených vozidel a ujištění, že se neobjevují žádné duplikáty, je náročný úkol, do kterého se s vervou pustil nizozemsko-turecký web Oryxspioenkop. Díky němu se tak můžeme dozvědět, že se Ukrajincům například podařilo od Rusů ukořistit i vyprošťovací vozidlo československé výroby. Vzhledem ke složitosti celé situace jsou informace, které indikují stav konfliktu i nevojenské povahy. A samozřejmě, i ty jsou veřejně dostupné.

Velmi zajímavé bylo například sledování propadu hodnoty rublu, kdy se intervence Ruské centrální banky daly sledovat v reálném čase, a to včetně několika vskutku zvláštních momentů (interní teorií našeho sekretariátu je, že šlo o okamžiky, kdy v centrální bance došly zásoby vodky).

NEUTOPIT SE V ZÁPLAVĚ INFORMACÍ

Nevýhodou toho, že OSINT může dělat úplně každý, je pochopitelně to, že OSINT může dělat úplně každý. Stále jsou to jen lidé, a jsou tak náchylní k tomu, aby byli zaujatí a skočili na falešné stopy. Navíc vzhledem k tomu, že operují pouze s veřejně dostupnými zdroji, chybí podstatné utajované informace. Je proto stále důležité snažit se zůstat objektivní a hledat více zdrojů pro všechny informace. Ze zkušenosti autora se velmi osvědčily účty ELINT News, OSINTdefender a Ukraine Weapons Tracker. Pro ty, kdo chtějí akademický vhléd do tématu, zase za doporučení stojí think-tank Institute for the Study of War, který každý den vydává operační shrnutí toho, co se stalo (byť toto není striktně vzato OSINT).

Všechny takto získané informace jsou samozřejmě neúplné. A neúplné zůstanou ještě velmi dlouho. Do té doby však může dobře vytvořený seznam OSINT zdrojů poskytnout výrazně objektivnější obraz o válce, než cokoliv jiného

CO S POSUMMITÍ KOCOVINOU?

MICHAEL DOUŠA

redaktor

Ač se to může zdát zcela nemožné, a i přesto, že to uteklo mnohem rychleji, než bychom sami předvídali, téměř nemyslitelné se stalo skutečností. Sedmadvacátý ročník Pražského studentského summitu se chýlí ke svému konci. Už nyní sice víme, že po dvacet sedmičce zpravidla přichází dvacet osmička (a Summit není výjimkou!), další ročník ale znovu s velkou parádou přijde až na podzim. Chron vám tak přináší stručný, leč komplexní přehled aktivit, do nichž se můžete v mezičase pustit. A třeba se u toho potkat s dalšími summitími delegáty, sekretariátníky nebo i hosty.

UČENÍ, NE NUTNĚ MUČENÍ

Summit není jediný projekt, který se vám snaží rozšířit obzory, vědomosti, sociální okruhy či portfolio skvěle vypadajících fotek. Nabídka je pestrá, stačí si jen vybrat!

Přejete-li si oprostít se od mezinárodních vztahů, ale zůstat u simulací, nemůžeme nezmínit Český model amerického kongresu, spíše proslulý jako ČMAK. Tento projekt, na české scéně již stálce, se každoročně odehrává v Plzni, kde se můžete vžít do rolí amerických kongresmanů, lobbistů, novinářů či členů vlády. Projekt se odehrává v září, nezapomíte ovšem registrace, které přijdou již 6. května! Navíc se můžete spolehnout, že tam potkáte spoustu delegátů a sekretariátníků z letošního i předchozích ročníků Summitu.

Pokud byste zase raději zavítali na českou politickou scénu, můžete se pustit do MOB Akademie. Na ní se dozvíte více o komunální, regionální či celorepublikové politice, načež se v rámci simulace ponoříte do tajů českých politických her. Můžete tak ovlivňovat dění přímo ve vaší obci, kraji nebo celé republice. Na MOB Akademii se budete moci hlásit s příchodem dalšího školního roku a paralelně se účastnit i Summitu!

VYPADNOUT A KONAT DOBRO

Pakliže si přijdete plni vědomostí, dosáhli jste plnosti a rádi byste využili prázdniny – akčně, není nic lepšího, než se přihlásit do Evropského sboru solidarity. Skrze Dům zahraniční spolupráce lze vyjet na dva týdny nebo třeba celý rok do zahraničí a věnovat se dobročinnosti.

S proplacenou cestou, jídlem a ubytováním tak můžete vyjet do kterékoliv země Evropy, ale třeba i do Afriky či Asie a věnovat se mnoha různým druhům dobrovolných činností, ať už jde o pomoc pedagogickým pracovníkům, environmentální aktivity, sociální péči či pomáhat vědecké činnosti a mnoho dalšího. Máte zájem? Stačí otevřít evropskydobrovolnik.cz a pusit se do toho, ať vám žádná příležitost neuteče!

POMÁHEJ TADY A TEĎ!

Není ale potřeba jezdit až na konec světa, aby člověk udělal něco pro své okolí nebo zažil dobrodružství. Pokud se chcete pustit do aktivního způsobu života, můžete využít již naše předchozí Chrony a najít si aktivity, které vám sedí nejlépe. Máte ale vlastní nápad, který chcete realizovat? Od toho je Yoda Mentorship – program, který pomáhá středoškolákům přivést k životu jejich projekty. A jak to funguje? Yoda propojí středoškoláky s vysokoškoláky či mladými profesionály, kteří jim dají svůj pohled na věc a především cenné rady, jak dotáhnout jejich myšlenky do konce.

CO PO SUMMITU? SUMMIT!

Pokud jste ovšem maturanti či vysokoškoláci, v Chronu neznáme lepší možnost, než se zapojit přímo do organizace Summitu. V sekretariátu se každý rok najde mnoho příležitostí jak se něco naučit, zatímco posouváte vpřed i druhé. V bezpečném prostředí si můžete vyzkoušet nést zodpovědnost, pracovat v týmu nebo třeba vystupovat před lidmi.

Chcete pomoci připravovat 28. ročník a odnést si z toho cenné zkušenosti, nové přátele a spoustu zážitků, které jako delegáti nezažijete? Nezapomeňte se po konferenci nebo přímo na ní přihlásit do přijímacího řízení. Pokud se o tom, co to znamená stát se součástí sekretariátu, chcete dozvědět více, nezapomeňte také v pátek 26.3. v 19:00 dorazit na neformální posezení se současnými i bývalými členy sekretariátu.

Přihlášky do přípravného týmu je možné poslat jen do neděle 3. dubna, tak nezhájejte, taková příležitost přichází jen jednou do roka!

TREST SMRTI: POMSTA VS MORÁLKA

FILIP LUPJAN
redaktor

Amnesty International

je neziskovou organizací, která se již léta snaží prosadit, kromě jejích dalších zájmů, plošné zrušení trestu smrti.

„Hnutí Amnesty je přesvědčeno, že trest smrti porušuje lidská práva, zejména právo na život a právo na život bez mučení nebo krutého, nelidského či ponižujícího zacházení či trestu. Obě práva jsou chráněna Všeobecnou deklarací lidských práv přijatou OSN v roce 1948.“

Amnesty International již přes 40 let vede kampaň za zrušení trestu smrti po celém světě. Tato kampaň má mnoho podob, zejména potom cílené projekty v oblastech a zemích, v nichž je trest smrti stále využíván, jako například v Africe, Asii, Tichomoří či Americe. Osobně doporučuji podívat se na stránky Amnesty International a přečíst si jejich vyjádření o trestu smrti. Věřím, že vám to pomůže lépe proniknout do této problematiky.

„...A tímto vás odsuzuji k trestu smrti.“

Ano, i takhle může znít rozsudek v 56 zemích světa.

Trest nejtvrďšího rázu. Jeho provedení nelze rehabilitovat. I přesto je stále na mnoha místech využíván.

Z dat poskytnutých neziskovou organizací Amnesty International, které se budu dále věnovat v tomto článku, lze zjistit, že k roku 2019 trest smrti ve svých trestních rádech zrušilo na 142 zemí. Co jsou tedy argumenty zbylých států? Proč ještě trest smrti nezrušily? Podíváme se na nejčastější argumenty používané v souvislosti s trestem smrti, a to z obou stran spektra.

SPRAVEDLNOST

Mnozí zastánci trestu smrti používají tzv. argument spravedlnosti. Vychází přitom z dávné historie. Chamurapiho zákoník z roku 1686 př. n. l. (někdy se uvádí také 1800 př. n. l.) prosadil zásadu „oko za oko“. V očích těchto lidí se jedná o jedinou spravedlivou formu trestu pro případné pachatele. Zabij a budeš zabit. Nutno se však na věci dívat prizmatem doby. Leč možná v době téměř před čtyřmi tisíci lety se to jevilo jako dobrý argument, v dnešní moderní společnosti s vyvinutými právními řády nelze tvrdit, že se jedná o jediný možný spravedlivý trest. Tím se však dostáváme k dalšímu bodu.

AKT POMSTY

„Jak jinak se má truchlicí rodina přenést přes násilnou smrt jejich milovaného příbuzného, než pokud bude viník potrestán stejnou měrou.“ Tento argument je zejména emočního rázu, není však fakticky prokazatelný. Nicméně i přesto se používá jako validní důvod k uvalení trestu smrti, zejména ve Spojených státech, kde byl dokonce zakotven do trestního řádu.

Osobně doporučuji přečíst si článek od Jordana Ryana na toto téma, neboť zde velmi dobře popisuje pomstu ve vztahu k ospravedlnění trestu smrti.

EKONOMICKÉ DŮVODY

Překvapivě se najde i mnoho lidí, kteří argumentují pro trest smrti ekonomickými důvody. „Je přece ekonomicky výhodnější (ho) usmrtil, než celý život žít, nebo snad ne?“

Pokud bychom měli určovat v souvislosti s lidským životem jeho ekonomickou výhodnost, dospějeme k závěru, že neekonomičtější by bylo, kdyby nežil nikdo.

CO JE VĚTŠÍM TRESTEM?

Na druhé straně odpůrci trestu smrti taktéž nejsou definováni jediným stálým kodexem a jejich argumentace pro zákaz trestu smrti se v mnoha ohledech liší. V první řadě je argument, který lze propojit s již výše zmíněným aktem pomsty. „Pokud bude pachatel zavřený do konce života za mřížemi, bude to pro něj větší utrpení, než když bude popraven, to je moc snadná cesta ven.“ Leč je tento argument považován za abolicionistický, lze v něm nalézt aspekt pomsty, který dle mého subjektivního názoru by neměl nikdy být brán na zřetel.

MORÁLNÍ HLEDISKO

Pravděpodobně nejvýznamnějším argumentem pro zrušení trestu smrti je jeho nemorálnost. Mnozí lidé, včetně mě, zaujmají vůči trestu smrti odmítavý postoj z mnoha důvodů souvisejících s moralitou trestu smrti. Někteří mohou říci, že trest smrti je nemorální, neboť jde o řízenou smrt člověka, což je přirovnatelné k vraždě. Jiní zase říkají, že se máme snažit o rehabilitaci pachatelů trestné činnosti a snažit se o jejich nápravu, čehož v žádném případě nelze dosáhnout „laciným“ sproveděním člověka ze světa. Ať tak či onak, výsledkem tohoto tvrzení je poukázání na nemorálnost trestu smrti.

NÁZOROVÉ OKÉNKO AUTORA

Osobně se v otázce trestu smrti řadím k abolicionismu. V první řadě věřím, že jsme jakožto lidstvo dospěli do stádia, kdy jsme schopni nalézt adekvátnější řešení, než se mezi sebou zabíjet a to na jakékoliv úrovni. Pokud však takový zkrat dojde, jedná se o vraždu. Pokud však takový zkrat může dostat i stát a nazve ho popravou, cítím, že je tu asi něco špatně. V mých očích je už samotná podstata myšlenky „oko za oko“ špatná. Pokud člověk odsoudí člověka k trestu smrti

za vraždu, není potom o nic lepší než ten, kterého odsoudil. Samozřejmě teď hovořím o trestu smrti za násilnou trestnou činnost. V otázce nenásilných trestných činů mi přijde možnost trestu smrti tak absurdní, že ji zde ani nezmiňuji. Mnoho argumentů podporovatelů trestu smrti lze snadno vyvrátit, i když mnohdy poměrně radikálním způsobem, tudíž do této části nebudu zabředávat. Výlučně se však stavím proti trestu smrti v jakékoliv formě a za jakoukoliv trestnou činnost.

KOMENTÁŘ

KŘEHKÁ FILOSOFIE INTERNETOVÝCH DISKUSÍ

ŠTĚPÁN DOLEŽAL
redaktor

Co kdyby měl Kant Twitter? To by ho jeho kategorický imperativ zřejmě hodně rychle znechucením přešel. Co kdyby se místo v athénské agoře starověcí myslitelé scházeli v diskuzních fórech pod senzačně a manipulativně psanými nadpisy článků druhořadých internetových médií? Jak by vypadaly ostrakizace od internetových anonymních hrdinů? (Asi o nic moc hůř, než jak tehdy skutečně vypadaly.) Hlavně bychom ale nejspíš neznali žádného, Platóna, Aristotela, Locka, Kanta a další, jelikož i ti by se už tehdy stali obětí informačního bombardování s nanejvýš dvoudenní relevantností většiny problémů, s čímž se potýkáme dnes. Výše zmiňovaní ale Twitter nezažili. My už takové štěstí nemáme a rád bych v tomto krátkém komentáři nastínil, proč je to větší problém, než se může zdát, a proč je naopak potřeba staré i novější klasiky číst více než kdy předtím.

Nejvýznamnějším problémem je již zmíněná rychlost informací naší doby. Troufnu si napsat, že většina z nás se k zájmu o politiku a veřejný život dostala tak, že jsme jednoduše začali vnímat zprávy, média, internetové články a v nejhorším případě rodinné diskuze. Normou se nám stala jedna větší kauza na měsíc spolu s pár menšími, které všechny zajímaly tak týden. Nelze zpochybňovat enormní vliv této skutečnosti na vytváření našeho politického názoru, orientace a preferencí.

Jenže politika tady s námi v podstatě tak dlouho jako artikulovaná řeč. A je tak vlastně zároveň jejím kouzlem i prokletím, že za tu dobu zde máme dlouhou a bujarou tradici

politického myšlení s přesahem do nějakého toho filozofování. Není nutné hltat originály Aristotela ve starořečtině nebo rozumět, jak to přesně Hegel myslel s tou dialektikou (u toho se mimochodem i v akademické obci doporučuje číst přepisy a interpretace jiných autorů než jeho originály). Potřebujeme ale nějaký základ pro svou ideologii, přesvědčení nebo jednoduše i pro pohled na etiku, mezilidské vztahy a podobně. Názor člověka pak stojí na nějakém pevném bodě, nikoliv na sypkém písku médií a twitterových komentátorů, kterým jde jen o kliknutí nebo o like.

Hlavní ale je více než číst autory, kteří jsou nám ideologicky blízcí a utvrzují nás v našem světonázoru, zkusit alespoň povrchově číst autory „z druhého tábora“. Konec konců historie je plná takovýchto opaků – Platón a Aristoteles, Locke a Hobbes, Nietzsche a všichni ostatní, Marx a Mill či v modernější historii John Rawls a Michael J. Sandel. Z mé vlastní zkušenosti můžu dosvědčit, že prozkoumat více obzorů (nejen) v politickém myšlení vede ke snahám o pokornější diskurz, chápání skutečnosti, že i člověk, se kterým bytostně nesouhlasím, má v jeho očích a v očích spousty velkých myslitelů pravdu. Ale hlavně to člověku ukáže, kolik se toho ještě musí o politice dozvědět. Dalo by se kýčovitě říci, že si člověk uvědomí, že „ví, že nic neví“.

Závěrem bych jen doporučil kanál na YouTube „The School of life“, kde jsou pěkně shrnuté jak celé filozofické a ideologické proudy, tak i konkrétní autoři a spousta dalších zajímavých témat.

UMĚNÍ A POLITIKA JAKO NOČ A DEN, VČELA A KVĚT, PUMA A KRÁKORA

MICHAELA STAŇKOVÁ
redaktorka

Modro-žluté reflektory nasvěčují ostré rysy „českých“ lvů rozesetých po scéně Rudolfiny. Ženám ladí žluté lodičky s modrými šaty (nebo naopak), muži mají na klopě zapíchlý modro-žlutý odznáček. Za potlesku podpory přichází Jevhen Perebyjnis, velvyslanec Ukrajiny v České republice, aby přednesl svou řeč. Zajímavá pak byla slova: „Říká se, že umění a sport jsou mimo politiku. Myslím, že to dnes neplatí.“

Je to myšlenka, jež dala impuls k sepsání tohoto článku. V něm ale nebudeme polemizovat nad tím, zda jsou umění a politika propojené. Ani o tom, jestli dnes více než jindy v historii. Umění i politika jsou sociální konstrukty, které neexistují ve vakuu a fungují vedle sebe už pěknou řádku let, ať už to znamená cokoli. My společně provedeme sondu do historie a spíše než na otázku uvozenou slovem „zda“ se budeme snažit odpovědět na to „kdy to bylo zřejmé a jak moc“.

KDYŽ UŽ JSME V TOM RUDOLFINU...

Můžeme si položit otázku, jak jen tato honosná budova na břehu Vltavy získala svůj název. Ano, není to příliš složitá, je pojmenována na počest jistého Rudolfa. Zajímavější však je, že onen Rudolf byl korunním princem Rakousko-Uherského císařství.

Nedaleko Rudolfiny stojí v celé své kráse pýcha českého národa – Národní divadlo. Peripetie ohledně jeho výstavby stejně jako fakt, že si ho Češi díky své pili, vytrvalosti a veřejným sbírkám zafinancovali a postavili sami, jsou notorií. Už málo se však ví (a ještě méně se o tom mluví), že nemalé finanční prostředky na financování kromě Českého království poskytl i sám František Josef I. a další členové císařské rodiny.

Obojí mohlo být pouze nevinným projevem úcty a solidarity, stejně jako to mohl být politický kalkul.

STŘÍBRNÉ PLÁTNO A NEPŘÍJEMNÁ PACHUŤ PROPAGANDY

Jevhen Perebyjnis podotkl, že i filmař může „mít na rukou krev“. Sám měl při tom na mysli režiséra Nikitu Michalkova poplatného putinovskému režimu. Pro film poplatný státnímu režimu však nemusíme chodit vůbec daleko.

Pokud znáte filmy jako Kristián, Eva tropí hlouposti, Hotel Modrá hvězda nebo se rádi necháte strhnout komickým umem Vlasty Buriana či Nataši Gollové, spojí se vám pravděpodobně tato doba s něčím jako „zlaté časy české kinematografie“. V tom případě doporučuji podívat se na

data vydání těchto titulů. Pověštinou narazíte na rozmezí let 1939 – 1945. V ten moment by vám měla začít blikat kontrolka. Ve filmech protagonisty netrápí válka nebo okupace, jsou to mnohdy hravé a romantické filmy, takové „únikovky“ řekněme. Například Lukáš Kašpar ale ve své knize Český hraný film a filmaři za protektorátu (která je ideální, pokud chcete širší přehled o tématu) tyto tituly vidí i jako sklonění se před okupační silou a přistoupení na produkování Říší a probovaných žánrů.

SOCIALISMUS SE ZLATOU HVĚZDOU NA ČELE

Abychom ale byli féroví, zhodnotíme i kinematografii za poválečného režimu na druhé straně politického spektra. Protože tam je vliv politiky snad ještě zjevnější. Proto pomíne filmy socialistickou propagandou bijící do očí a povětšinou s velmi chytlavým popěvkem (třeba Vstanou noví bojovníci, Rudá záře nad Kladnem nebo Botostroj – každopádně je ale doporučuji, jsou velmi obohacující!) a místo toho se podíváme pod pozlátko něčeho tak nevinného, jako jsou propagandou nadupané pohádky pro nejmenší.

Ryšavý feudál Kazisvět suverénně přijíždí pro ruku Princezny se zlatou hvězdou na čele i její trůn, avšak narazí na lidového krále Miroslava a nezlomný lid, jehož heroické vítězství nad monarchickým cizákem chůva komentuje slovy „Panebože ti ho hnali! [...] Všichni lidé! Kdo se k tomu přichomýtl!“ Králům se v té době celkově příliš nedaří – a to ani ve „verichovinách“ Sůl nad zlato nebo Císařův pekař/Pekařův císař. V Hrátkách s čertem se zase protivný pokrytecký poustevník musí napravit poctivou prací ve mlýně.

A mohou telefonáty mezi generály ve válečných táborech v Šíleně smutně princezně připomínat horkou linku mezi Moskvou a Washingtonem? (pozn. Šíleně smutná princezna vyšla v roce 1968) Pro hlubší sondu do historie nejen tradiční československé pohádky si pusťte podcast Přepište dějiny (občas rozbíjení skel naivity od Stehlíka s Gromanem trochu bolí, ale pořád to stojí za to).

VÝTVARNÉ UMĚNÍ

Jelikož literatura by měla podobný nádech jako film a například socialistické vlivy jsou v ní dost okaté, přesuňme se k umění výtvarnému. Toje v tomto ohledu zdá se v mainstreamovém myšlení trochu upozaděno, přestože jeho reakce na politickou situaci je občas k nepřehlédnutí. Tak třeba Entropa Davida Černého prezentována pod titulem „stereotypy jsou bariéry, které je třeba odstranit“ byla zhotovena na zakázku české vlády, umístěna v budově sídla Rady Evropské unie Justus Lipsius a po pádu Topolánkovy vlády byla druhým kontroverzním dárečkem pro EU během našeho předsednictví. Velmi diskutované bylo znázornění Německa se železnicí některým očím připomínající svas-tiku nebo Bulharsko s tureckými záchody.

V souvislosti Česka s Evropskou unií nemohu nezmínit akci Mariana Pally z roku 1992 nazvanou Český kámen do Evropy. S dvacetikilovým balvanem Palla vyjel z Brna a s přestávkami ve Vídni a Salcburku dorazil do Paříže, kde kámen hodil do Seiny. Celé to bylo metaforou (možná parodií) na zanícenou snahu Česka 90. let dostat se do západní Evropy a doplněno myšlenkou, že když „na západě“ není republika, tak alespoň kámen.

ZÁVĚREM

Tento exkurz je opravdu útlý a mohli jste si povšimnout, že je zaměřen pouze na české (československé) prostředí. Za hranicemi se dá najít dalších případů vztahu umění-politika nespočet. Pro ilustraci stačí napsat: Guernica, Socha svobody nebo třeba Ilias a Odyssea.

Vznik, zachování i ničení umění bylo a je často v rukou státu, dochází k nim při změnách formy státu i při nespokojenosti s jeho vedením. To ale neznamená, že by tyto vlivy na umění byly výlučné. Umění a politika jsou naprosto rozdílné fenomény. Už dlouho si je ale asi jako noc a den, včelu a květ nebo pumu a Krákora neumíme představit bez sebe.

HARMONOGRAM

ČTVRTEK 24. BŘEZNA

10:00 – 13:00 návštěvy ambasad

13:00 – 14:30 procházka s Procházkou (a Jančou!)

Slavnostní zahájení závěrečné konference

PRAŽSKÁ KŘÍŽOVATKA (KOSTEL SV. ANNY)

16:00 – 16:50 registrace

17:00 – 17:40 úvodní projevy

17:55 – 19:05 debata

19:15 – 19:35 projevy delegátů

19:35 – 19:45 závěrečné slovo

PÁTEK 25. BŘEZNA

KONGRESOVÉ CENTRUM PRAHA

8:00 – 8:50 registrace

9:00 – 18:00 jednání

SKAUTSKÝ INSTITUT
STAROMĚSTSKÉ NÁMĚSTÍ

19:00 – 22:00 promítání filmu
Zákon lásky a seminář

SOBOTA 26. BŘEZNA

KONGRESOVÉ CENTRUM PRAHA

8:00 – 8:50 registrace

9:00 – 18:00 jednání

MÍSTO BUDE UPŘESNĚNO

19:00 – 21:00 neformální posezení s bývalými
i současnými sekretariátníky pro zájemce
o přípravný tým na XXVIII. ročníku

NEDELE 27. BŘEZNA

KONGRESOVÉ CENTRUM PRAHA

8:00 – 8:50 registrace

9:00 – 18:00 jednání

14:45 – 15:15 coffee break

15:30 – 17:00 zakončení

EL MÁGICO
KOLEJE JIŽNÍ MĚSTO

19:00 social event

Nezapomeňte používat #TohleJeSummit

POŘADATEL

AMO.CZ

TOP PARTNEŘI

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

Zastoupení v České republice

PARTNEŘI

UNIVERZITA
KARLOVA
V PRAZE

Embassy of Canada
Ambassade du Canada

PRAGUE
CONGRESS CENTRE

PRA
HA
PRA
GUE
PRA
GA
PRA
G

USE
embassy

The Kellner
Family
Foundation

slido

UNITED NATIONS
Informační centrum OSN v Praze

MEDIÁLNÍ PARTNER

RESPEKT

TIRÁŽ

CHRON, Občasník Pražského studentského summitu,
registrováno MK ČR E 16149, vydává Asociace pro mezinárodní otázky (AMO),
Žitná 608/27, 110 00 Praha 1; tel.: 224 813 460; amo.cz / studentsummit.cz;
e-mail: info@amo.cz / summit@amo.cz;

šéfredaktor: Anna Marie Podlipná, tel.: 648 548 518, e-mail: chronicle@amo.cz;

editoři: Esther Hyhlíková, Michael Douša;

redakce: Filip Lupjan, Štěpán Doležal, Stanislav Kamenický, Michaela Staňková,
Matěj Čumpelík, Michal Douša, Ester Hyhlíková;

sazba: Tomáš Mígl, Jáchym Jarolím;

korektura: Michaela Staňková, Petr Procházka;

ilustrace: Markéta Ptáčková.